

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Вищого навчального закладу
Укоопспілки «Полтавський університет
економіки і торгівлі»
08 липня 2015 року № 152-Н

Форма № П-2.04

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСІЛКИ
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»**

Кафедра правознавства

ЗАТВЕРДЖУЮ
Перший проректор
_____ проф. М.Є. Рогоза
« ____ » _____ 2016 р.

**РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
з навчальної дисципліни
«СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА»
підготовки магістрів
спеціальності 081 «Право»**

Інституту економіки, управління та інформаційних технологій

Полтава – 2016

Робоча навчальна програма з навчальної дисципліни «Судова експертиза» для підготовки магістра спеціальності 081 «Право»

Укладач:

Гаврик С.Ю. – к.ю.н., доцент кафедри правознавства Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі».

Робоча навчальна програма обговорена і схвалена на засіданні кафедри правознавства протокол № 8 від 24 березня 2016 р.
Зав. кафедри _____ проф. Г.В.Лаврик

СХВАЛЕНО

Голова науково-методичної групи з напряму підготовки / спеціальності протокол № 3 від 31 травня 2016 р.
_____ проф. Г.В.Лаврик

ПОГОДЖЕНО

Методист 1 категорії науково-навчального центру
_____ В.М. Забара
« ___ » _____ 2016 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
Розділ 1. Загальна характеристика навчальної дисципліни.....	7
Розділ 2. Робочий графік навчальної дисципліни на семестр	8
Розділ 3. Тематичний план навчальної дисципліни з розподілом навчального часу за видами занять	9
Розділ 4. Технологічна карта тематичного плану навчальної дисципліни.....	11
Розділ 5. Самостійна робота студентів	17
Розділ 6. Методики активізації процесу навчання	18
Розділ 7. Система поточного і підсумкового контролю	20
Розділ 8. Програмне забезпечення комп'ютерної підтримки освітнього процесу з навчальної дисципліни «Судова експертиза» ...	28
Розділ 9. Інформаційно-методичне забезпечення	29

ВСТУП

У теперішній час судова експертиза, традиційно використовувана в кримінальному судочинстві, усе глибше впроваджується й в інші галузі права – цивільний, господарський, адміністративний, арбітражний процеси, нотаріальну практику тощо, що дає можливість отримувати нові докази і підвищити якість вирішення найрізноманітніших юридичних справ.

Навчальна дисципліна «Судова експертиза» є необхідною основою для формування базових навиків практичного застосування чинного законодавства України.

Предметом навчальної дисципліни «Судова експертиза» є визначення ролі і місця, судових експертиз, як галузі науки криміналістики, її співвідношень і взаємозв'язку з іншими галузями криміналістики, юридичними та іншими науками; опанування науково-теоретичними положеннями і практичними навичками призначення і проведення судових експертиз; використання їх висновків у судочинстві як одного із засобів наукового пояснення, витлумачення обставин і фактів, які значною мірою підвищують надійність і доказову силу зібраних у справі матеріалів та забезпечують встановлення об'єктивної істини.

Міждисциплінарні зв'язки: полягають у взаємозв'язку курсу "Судова експертиза" з такими навчальними дисциплінами, як кримінальний процес, цивільний процес, адміністративний процес, криміналістика, юридична психологія, криминологія та іншими юридичними, технічними, природничими, економічними науками.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

Модуль I – «Концептуальні засади судової експертизи» – включає в себе теми, які містять навчальний матеріал щодо загальної характеристики поняття судової експертизи її видів, предмету, об'єкту, задач судової експертизи, законодавчого забезпечення судово-експертної діяльності, висновку експерта як процесуального документа.

Модуль II – «Призначення та проведення судових експертиз» – містить матеріал з питань проведення судово-криміналістичних експертиз, призначення, криміналістичної експертизи матеріалів, речовин і виробів, вибухових речовин, вибухових пристроїв та слідів їх застосування, криміналістичної фоноскопії, одорології, судової експертизи товарів, комп'ютерно-технічної експертизи, експертизи об'єктів інтелектуальної власності, автотехнічної експертизи, судово-бухгалтерської експертизи.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Судова експертиза» є формування юриста з освітньо-кваліфікаційним рівнем вищої освіти “магістр”, вироблення у нього умінь та навичок, які б дали змогу виконувати великий обсяг роботи. Досягнення високого рівня знань, умінь та навичок у сфері підготовки, призначення та проведення судової експертизи, вдосконалення механізму взаємодії слідчого та експерта у процесі розслідування злочинів.

1.2. Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни «Судова експертиза» є вивчення студентами чинного законодавства та відомчих нормативних актів, які регулюють питання призначення та проведення судових експертиз, взаємодії слідчого з експертними підрозділами, спираючись на знання цивільного, кримінального, кримінального процесуального права тощо. Також одним із завдань навчання є формування зацікавленості науково-дослідною роботою з криміналістичних проблем.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми, у результаті вивчення дисципліни «Судова експертиза» студенти повинні:

знати:

- предмет судової експертизи, її завдання, закони розвитку та місце у системі криміналістичних знань, теорію та практику застосування спеціальних знань у діяльності по розслідуванню та попередженню злочинів, класифікацію судових експертиз, систему, структуру, функції та завдання судово-експертних установ України;

- порядок виявлення, фіксації та вилучення речових доказів, направлення їх на експертизу, можливості судової експертизи речових доказів, поняття, види методик експертного дослідження, перелік типових питань, які вирішуються експертизою;

- правові, організаційні, етичні, психологічні основи призначення та проведення судових експертиз, основні форми взаємодії слідчого та експерта при проведенні експертного дослідження, процесуальні права та обов'язки експерта.

вміти:

- виявляти інформацію, виходячи з природи походження об'єктів і матеріалів, що представляються на дослідження; створювати окремі експертні моделі і алгоритми вирішення експертних завдань; характеризувати процес формування внутрішнього переконання судового експерта, висновок експерта і його атрибути;

- аналізувати, творчо осмислювати та логічно впорядковувати інформацію, яка вміщена у матеріальних джерелах доказової інформації,

вміло використовувати результати криміналістичного дослідження для розслідування та попередження злочинів;

- проводити оцінку висновку експерта та приймати рішення про призначення додаткової або повторної експертизи.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин, 3 кредити ЄКТС.

Робоча навчальна програма складена відповідно до програми дисципліни «Судова експертиза», затвердженої Вченою радою Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі» 23.03. 2016 року (протокол № 3).

Розділ 1. Загальна характеристика навчальної дисципліни
Таблиця 1. Загальна характеристика навчальної дисципліни
підготовки магістрів спеціальності 081 «Право»

Характеристика навчальної дисципліни
1. Кількість кредитів за ЄКТС – <u>3</u> .
2. Кількість модулів – <u>2</u> .
3. Нормативна (варіативна) у відповідності до навчального плану (<i>вказати</i>) <u>нормативна</u>
4. Курс: <u>5</u> .
5. Семестр: <u>10</u> .
6. Денна форма навчання, годин: – загальна кількість: <u>90 годин</u>
- лекції: <u>18 год.</u>
- семінарські заняття: <u>30 год.</u>
- самостійна робота: <u>42 год.</u>
- вид підсумкового контролю (<i>вказати</i> : ПМК (залік), екзамен): залік
- кількість годин на тиждень: _____
7. Заочна форма навчання, годин: – загальна кількість: <u>90 годин</u>
- лекції: <u>– год.</u>
- семінарські заняття: <u>– год.</u>
- самостійна робота: <u>– год.</u>
- вид підсумкового контролю (<i>вказати</i> : ПМК (залік), екзамен):
- кількість годин на тиждень: _____

**Розділ 3. Тематичний план навчальної дисципліни
з розподілом навчального часу за видами занять**

**Таблиця 3. Тематичний план навчальної дисципліни
«Судова експертиза»
підготовки магістрів спеціальності 081 «Право»**

№ з/п	Назва розділу, модуля, теми	Кількість годин за видами занять					
		Разом	аудиторні			позааудиторні	
			лекції	семінарські	практичні	індивідуально-консультативна робота	самостійна робота
1	2	3	4	5	6	7	8
Модуль I. Концептуальні засади судової експертизи							
1.	Судова експертиза як процесуальна форма використання спеціальних знань	6	2	2	–	–	2
2.	Організаційно-правове забезпечення судово-експертної діяльності в Україні	6	2	2	–	–	2
3.	Висновок експерта як процесуальний документ, що відображає хід і підсумки дослідження речових доказів	6	2	2	–	–	2
Загалом		18	6	6	–	–	6
Модуль II. Призначення та проведення судових експертиз							
1	2	3	4	5	6	7	8
4.	Судово-криміналістичні експертизи	8	2	2	–	–	4
5.	Судово-почеркознавча та авторознавча експертизи	8	2	2	–	–	4
6.	Криміналістична експертиза матеріалів, речовин та виробів	8	2	2	–	–	4
7.	Криміналістична фоноскопія.	4	–	2	–	–	2
8.	Криміналістична одорологія.	4	–	2	–	–	2
9.	Концептуальні засади судової експертизи товарів.	8	2	2	–	–	4

10.	Концептуальні засади комп'ютерно-технічної експертизи	5	–	2	–	–	3
11.	Призначення та порядок проведення судової експертизи об'єктів інтелектуальної власності	5	–	2	–	–	3
12.	Криміналістична експертиза вибухових речовин, вибухових пристроїв та слідів їх застосування.	6	2	2	–	–	2
13.	Призначення та порядок проведення автотехнічної експертизи	4	–	2	–	–	2
14.	Призначення та порядок проведення судово-бухгалтерської експертизи	8	2	2	–	–	4
15.	Експертні помилки	4	–	2	–	–	2
	Загалом	72	12	24	–	–	36
	Разом із курсу:	90	18	30	–	–	42

Розділ 4. Технологічна карта тематичного плану навчальної дисципліни

Таблиця 4. Технологічна карта тематичного плану навчальної дисципліни «Судова експертиза», яка викладається для студентів денної форми навчання

Назва модуля (розділу), теми та питання теми (лекції)	Обсяг год	Назва теми та питання семінарського, практичного або лабораторного заняття	Обсяг год	Інф. джерела (порядковий номер за переліком)
1	2	3	4	5
Модуль 1. Концептуальні засади судової експертизи				
Тема 1. Судова експертиза як процесуальна форма використання спеціальних знань				
<i>Лекція 1.:</i> 1) Поняття, завдання, значення та форми використання спеціальних знань у кримінальному, цивільному та адміністративному судочинстві; 2) Поняття, сутність, ознаки і завдання судової експертизи та її роль у збиранні криміналістично значущої інформації; 3) Класифікація судових експертиз; 4) Процесуальні та криміналістичні аспекти підготовка та призначення судової експертизи; 5) Поняття і види зразків для порівняльного дослідження.	2	<i>Семінарське заняття 1.:</i> 1) Поняття, завдання, значення та форми використання спеціальних знань у кримінальному, цивільному та адміністративному судочинстві; 2) Поняття, сутність, ознаки та завдання судової експертизи; 3) Предмет, об'єкт та класифікація судових експертиз; 4) Юридичні та фактичні підстави призначення судової експертизи; 5) Поняття і види зразків для порівняльного дослідження.	2	47-54, 97-98, 101, 104, 132, 134-135. База нормативних документів.
Тема 2. Організаційно-правове забезпечення судово-експертної діяльності в Україні				
<i>Лекція 2.:</i> 1) Правові, організаційні і фінансові основи судово-експертної	2	<i>Семінарське заняття 2.:</i> 1) Законодавство України у сфері забезпечення судово-	2	47-54, 64-65, 70, 72, 88, 93, 95,

1	2	3	4	5
діяльності в Україні; 2) Система державних судово-експертних закладів України; 3) Підготовка та атестація фахівців для державних судово-експертних закладів.		експертної діяльності; 2) Правові, організаційні і фінансові основи судово-експертної діяльності в Україні; 3) Здійснення судово-експертної діяльності державними спеціалізованими установами та приватними експертами; 4) Підготовка фахівців для державних судово-експертних закладів; 5) Міжнародне співробітництво у галузі судової експертизи.		111, 122. База нормативних документів.
Тема 3. Висновок експерта як процесуальний документ, що відображає хід і підсумки дослідження речових доказів				
<i>Лекція 3.:</i> 1) Висновок експерта як джерело доказів та як процесуальний документ; 2) Структура та зміст висновку експерта; 3) Види висновків експерта; 4) Критерії перевірки та оцінки висновку експерта.	2	<i>Семінарське заняття 3.:</i> 1) Висновок експерта як джерело доказів у кримінальному, цивільному та адміністративному судочинстві; 2) Структура, зміст та види висновків експертів; 3) Правові та наукові критерії перевірки та оцінки висновку експерта; 4) Особливості використання висновку експерта в кримінальному, цивільному та адміністративному судочинстві.	2	47-54, 78, 80, 82-83, 91, 105-106, 112, 135. База нормативних документів.
Модуль 2. Призначення та проведення судових експертиз				
Тема 4. Судово-криміналістичні експертизи				
<i>Лекція 4.:</i> 1) Значення та місце судово-криміналістичних експертиз в системі судових експертиз; 2) Об'єкти та завдання судово-криміналістичних експертиз; 3) Особливості підготовки матеріалів та призначення окремих видів криміналістичних експертиз.	2	<i>Семінарське заняття 4.:</i> 1) Поняття судово-криміналістичної експертизи; 2) Класифікація судово-криміналістичних експертиз; 3) Підготовка матеріалів та особливості призначення окремих видів криміналістичних експертиз; 4) Структура та зміст процесуальних документів при призначення криміналістичних експертиз.	2	47-54, 80, 83, 97-98, 118, 131, 133-135. База нормативних документів.

1	2	3	4	5
Тема 5. Судово-почеркознавча та авторознавча експертизи				
<i>Лекція 5.:</i> предмет, система та завдання криміналістичного документознавства; 2) Поняття та наукові основи судового почеркознавства; 3) Поняття та наукові основи судового авторознавства; 4) Письмо, письмова мова, почерк - їх властивості; 5) Криміналістичні експертні дослідження письма.	2	<i>Семінарське заняття 5.:</i> 1) Предмет та завдання судово-почеркознавчої експертизи; 2) Види зразків для порівняльного дослідження, організація і тактика їх отримання; 3) Питання, вирішені судово-почеркознавчою експертизою; 4) Підготовка матеріалів та особливості призначення судово-почеркознавчих експертиз; 5) Особливості підготовки та призначення судово-авторознавчої експертизи.	2	47-54, 59, 80, 82, 98, 100, 103-104, 107, 121. База нормативних документів.
Тема 6. Криміналістична експертиза матеріалів, речовин та виробів				
<i>Лекція 6.:</i> об'єкти та завдання криміналістичної експертизи матеріалів, речовин і виробів; 2) Класифікація експертиз матеріалів, речовин і виробів; 3) Особливості призначення криміналістичної експертизи матеріалів, речовин і виробів; 4) Оцінка та використання результатів експертизи.	2	<i>Семінарське заняття 6.:</i> 1) Предмет, та завдання криміналістичної експертизи матеріалів, речовин і виробів; 2) Об'єкти та класифікація експертиз матеріалів, речовин і виробів; 3) Особливості підготовки матеріалів та призначення криміналістичної експертизи матеріалів, речовин і виробів; 4) Оцінка та використання в розслідуванні висновків експертизи матеріалів, речовин і виробів.	2	47-54, 57, 67, 77, 96, 115-116, 133-135. База нормативних документів.
Тема 7. Криміналістична фоноскопія				
	–	<i>Семінарське заняття 7.:</i> 1) Поняття, завдання, значення криміналістичної фоноскопії; 2) Поняття та різновиди фономатеріалів, завдання і значення їх криміналістичного дослідження у розслідуванні окремих видів злочинів; 3) Підготовка і призначення	2	47-54, 55-56, 62, 69, 74, 77, 85, 94, 124. База нормативних документів.

<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
		фоноскопичної експертизи; 4) Питання, що вирішуються фоноскопичною експертизою.		
Тема 8. Криміналістична одорологія				
	–	<i>Семінарське заняття 8.:</i> 1) Предмет, система та завдання криміналістичної одорології; 2) Криміналістична класифікація запахових слідів; 3) Особливості призначення та проведення судової одорологічної експертизи.	2	47-54, 60, 82, 87, 107, 113-114, 131. База нормативних документів.
Тема 9. Концептуальні засади судової експертизи товарів				
<i>Лекція 7.:</i> 1) Поняття, завдання та об'єкти судової експертизи товарів; 2) Класифікація судових експертиз товарів; 3) Питання, вирішувані судовими експертизами товарів; 4) Особливості підготовка матеріалів та порядок призначення судових експертиз товарів.	2	<i>Семінарське заняття 9.:</i> 1) Поняття, завдання, об'єкти та класифікація судових експертиз товарів; 2) Особливості підготовка матеріалів та порядок призначення судових експертиз товарів; 3) Особливості оцінки та використання в доказуванні висновків судових експертиз товарів.	2	47-54, 64, 81, 83, 98, 131, 133-135. База нормативних документів.
Тема 10. Концептуальні засади комп'ютерно-технічної експертизи				
	–	<i>Семінарське заняття 10.:</i> 1) Поняття та об'єкти комп'ютерно-технічної експертизи; 2) Загальна характеристика комп'ютерно-технічної експертизи її мета та завдання; 3) Підготовка об'єктів та особливості призначення комп'ютерно-технічної експертизи; 4) Особливості оцінки та використання в розслідуванні висновків судової комп'ютерно-технічної експертизи.	2	47-54, 56, 66, 70-71, 86, 104, 128-130. База нормативних документів.
Тема 11. Призначення та порядок проведення судової експертизи об'єктів інтелектуальної власності				
	–	<i>Семінарське заняття 11.:</i> 1)	2	47-54, 71,

1	2	3	4	5
		Предмет та об'єкти експертизи інтелектуальної власності; 2) Питання, вирішувані експертизою інтелектуальної власності; 3) Матеріали, що надаються експерту на дослідження призначенні експертів об'єктів інтелектуальної власності, та вимоги до них; 4) Особливості оцінки та використання в доказуванні висновків експертизи об'єктів інтелектуальної власності.		90, 97-98, 106, 112, 127, 133, 135. База нормативних документів.
Тема 12. Криміналістична експертиза вибухових речовин, вибухових пристроїв та слідів їх застосування				
<p><i>Лекція 8.:</i> 1) Поняття, предмет та наукові засади криміналістичної вибухотехніки; 2) Техніко-криміналістичні прийоми, методи і засоби виявлення, фіксації, вилучення та зберігання вибухових пристроїв і речовин; 3) Підготовка матеріалів для експертного дослідження вибухових пристроїв, речовин та слідів їх застосування; 4) Використання результатів криміналістичної експертизи вибухових речовин та пристроїв при розслідуванні злочинів.</p>	2	<p><i>Семинарське заняття 12.:</i> 1) Предмет, об'єкти та завдання судової експертизи вибухових речовин, пристроїв та слідів їх застосування; 2) Об'єкти, що повинні вилучатися з місця вибуху та надсилатися на експертизи вибухових речовин, пристроїв та слідів їх застосування; 3) Взаємодія слідчого з експертом під час призначення експертизи вибухових речовин, пристроїв та слідів їх застосування; 4) Особливості оцінки та використання в розслідуванні злочинів висновків експертизи вибухових речовин, пристроїв та слідів їх застосування.</p>	2	47-54, 58, 61, 63, 68, 75, 84, 92, 97, 133-134. База нормативних документів.
Тема 13. Призначення та порядок проведення автотехнічної експертизи				
	–	<p><i>Семинарське заняття 13.:</i> 1) Предмет та завдання судової автотехнічної експертизи; 2) роль та значення судової автотехнічної експертизи у встановленні обставин дорожньо-транспортної</p>	2	47-54, 76, 98, 102, 117, 120, 123, 125. База нормативних документів.

1	2	3	4	5
		<p>пригоди та технічного стану автомобільного транспортного засобу; 3) Підготовка матеріалів та особливості призначення судової автотехнічної експертизи; 4) Особливості оцінки та використання в доказуванні висновків судової автотехнічної експертизи.</p>		документів.
Тема 14. Призначення та порядок проведення судово-бухгалтерської експертизи				
<p><i>Лекція 9.:</i> 1) Поняття судово-бухгалтерської експертизи та її правова основа; 2) Предмет і об'єкти судово-бухгалтерської експертизи; 3) Порядок призначення судово-бухгалтерської експертизи; 4) Відмінність судово-бухгалтерської експертизи від документальної ревізії.</p>	2	<p><i>Семінарське заняття 14.:</i> 1) Предмет та об'єкти судово-бухгалтерської експертизи; 2) Підготовка матеріалів для судово-бухгалтерської експертизи; 3) Порядок призначення судово-бухгалтерської експертизи; 4) Особливості оцінки та використання в доказуванні висновків судово-бухгалтерської експертизи.</p>	2	47-54, 65, 71, 80-81, 83, 103, 112, 118, 126, 133-135. База нормативних документів.
Тема 15. Експертні помилки				
	–	<p><i>Семінарське заняття 15.:</i> 1) Поняття, природа та види експертних помилок; 2) Способи виявлення експертних помилок; 3) Експертні помилки і неправдивий висновок експерта; 4) Причини та шляхи усунення експертних помилок.</p>	2	47-54, 79-80, 87, 91, 105-106, 111, 131, 133-135. База нормативних документів.
Всього з навчальної дисципліни	30		18	

Розділ 5. Самостійна робота студентів

Види та форми самостійної роботи студентів згідно Положення про організацію самостійної та консультативної роботи в Полтавському університеті економіки і торгівлі, які застосовуються при викладанні даної навчальної дисципліни «Судова експертиза»:

- підготовка до семінарських занять;
- вивчення окремих тем або питань, що передбачені робочою програмою для самостійного опрацювання;
- виконання домашніх завдань, передбачених робочою програмою з дисципліни (термінологічний словник, ситуаційні завдання);
- аналіз конкретної практичної ситуації та підготовка аналітичної записки (Case study);
- підготовка до поточного контролю;
- вирішення і письмове оформлення задач, схем, діаграм, інших робіт графічного характеру, зокрема, у формі підготовки презентацій;
- систематизація вивченого матеріалу дисципліни перед заліком;
- виконання індивідуальних завдань (написання реферату, підготовка критичного есе на статті зарубіжних і вітчизняних авторів за визначеною тематикою; пошук (підбір) та огляд літературних джерел за заданою проблематикою);
- підготовка доповіді на наукову конференцію або семінар, аналіз практичних ситуацій, самостійне виконання розрахункових, графічних і розрахунково-графічних робіт, аналітичних оглядів, висновків, рекомендацій тощо).

Засоби контролю виконання видів та форм самостійної роботи студентів, які застосовуються при викладанні даної навчальної дисципліни «Судова експертиза»:

- оцінка рівня активності участі студента на різних видах аудиторних занять, що свідчить про ступінь самопідготовки студента;
- блиц-опитування, тестування, індивідуальні завдання на картках під час аудиторних занять;
- перевірка правильності виконання завдань;
- перевірка термінологічних словників, робочих зошитів;
- доповіді на студентських наукових конференціях, і семінарах, у студентському дискусійному клубі «Феміда».

Самостійна робота студентів є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом навчальної дисципліни, засвоєння знань, надбання вмінь та навичок у вільний від аудиторних навчальних занять час. Самостійна робота студента складається із підготовки до семінарських й індивідуальних занять шляхом виконання усного та письмового домашнього завдання.

У процесі самостійної роботи студенти повторюють й закріплюють той матеріал, що був розібраний з науково-педагогічним працівником на лекційних заняттях, а також опановують окремі програмні питання, що передбачені для самостійного вивчення. Самостійна робота з підготовки до семінарських занять здійснюється за відповідним планом, що містить до кожної теми перелік програмних питань, які виносяться на обговорення на семінарське заняття. Спираючись на прослуханий лекційний матеріал, опрацювавши основну і додаткову літературу, ознайомившись із законодавчими і нормативними документами, студенти готують тези своїх виступів, а також, за власним бажанням, можуть обирати тему доповіді, погодивши її з викладачем, для презентації її на семінарі-дискусії. Дана доповідь повинна містити, крім висвітлення самої сутності виявленої студентами проблеми, обґрунтування її актуальності та власні пропозиції щодо її вирішення. Обов'язково доповідь повинна стосуватися теми семінарського заняття, проте вона може охоплювати більш широке коло питань, ніж передбачаються навчальною програмою дисципліни.

Також студенти самостійно виконують письмові домашні завдання, здійснюють самоконтроль своїх знань за допомогою складання навчальних тестів та розв'язування кросвордів.

З метою поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які студенти одержують в процесі навчання, а також застосування цих знань на практиці, підвищення рівня успішності студентів, які з тих чи інших причин потребують додаткової допомоги викладача при підготовці до складання поточного чи підсумкового контролю, при виконанні індивідуальних завдань науково-педагогічні працівники кафедри надають студентам консультації.

Розділ 6. Методики активізації процесу навчання

Інтенсифікація навчального процесу при викладанні дисципліни повинна здійснюватися на основі використання активних методів навчання, що дозволяє, вирішити проблему зростаючого інформаційного навантаження на студентів, поліпшити якість засвоєння ними вивченого матеріалу.

Під час викладання дисципліни широко використовуються такі методики активізації навчального процесу:

- лекції, які переважно спрямовані на висвітлення основних змін у законодавстві, проведення порівняльного аналізу вітчизняної практики застосування спеціальних знань при призначенні і проведенні судових експертиз із зарубіжним досвідом, доведення до слухачів можливостей останніх досягнень науково-технічного прогресу при встановленні фактичних даних та обставин, а також

ознайомлення студентів з науковою дискусією, що відбувається в юридичній літературі навколо визначення тих чи інших категорій, явищ, процесів. Проблемні лекції знаходять широке застосування при розгляді кожної теми навчальної дисципліни;

- міні-лекції. В умовах обмеженості часу проведення аудиторних лекційних занять частину програмних питань науково-педагогічний працівник освітлює у формі міні-лекції. Це відбувається переважно за допомогою розроблених науково-педагогічним працівником структурно-логічних схем, які охоплюють основний зміст питання, що розглядається, у структурованому вигляді, що є найзручнішим та найефективнішим способом сприйняття студентами об'ємної інформації у короткі проміжки часу;
- робота в малих групах. Під час проведення дискусії, виконання практичних завдань викладач здійснює поділ студентів (за їх власним бажанням) на малі робочі групи по 4-5 осіб. Таким чином, у студентському колективі створюється дух суперництва, у кожного студента з'являється можливість викласти власну думку своїм колегам, серед різних інших думок студентів сформулювати найбільш вірну відповідь на поставлені викладачем чи іншими групами студентів питання;
- презентація групою студентів розробленої ними теми, яка охоплює актуальні проблемні питання, з проведенням подальшої дискусії між іншими «малими групами», викладачем та експертами (яких визначає викладач), з тих питань, що виносяться на обговорення;
- моделювання міні-ситуацій (використання кейс-методу). Застосування даної методики проведення занять дає змогу студентам отримати певні навички з прийняття ефективних рішень, адаптувати теоретичні знання до практичних умов, обробляти інформацію та виявляти тенденції розвитку певних явищ;
- колективне розгадування «малими групами» кросвордів, які містять основні терміни й категорії кожної з тем дисципліни. Дана форма контролю дає можливість викладачу перевірити ступінь засвоєння студентами основної термінології, а студентам закріпити й систематизувати отримані знання;
- дидактичні ігри: ділові, рольові, імітаційні. Кожен викладач, який веде практичні заняття, самостійно (можливо і за участю студентів) розробляє певні ігри і обирає тему заняття, на якій буде проводитися та чи інша гра.

Розділ 7. Система поточного і підсумкового контролю

Поточний контроль здійснюється при проведенні лекцій, семінарських, перевірки виконання індивідуальних і домашніх завдань та має на меті перевірку рівня засвоєння студентом навчального матеріалу навчальної дисципліни.

Під час проведення лекцій застосовуються такі методи контролю, як усне опитування студентів з питань, визначених планом лекцій та пов'язаних з матеріалом попередніх лекцій, дискусійне обговорення проблемних питань з теми лекції та інше.

Під час проведення семінарських занять застосовуються такі методи контролю, як усне та письмове опитування студентів з питань, визначених планом семінарських занять, дискусійне обговорення проблемних питань з теми заняття, письмове складання студентами тестів, відповідь у письмовій формі на індивідуальне теоретичне завдання, письмове виконання індивідуального практичного завдання, розв'язок термінологічних завдань (зокрема, кросвордів) тощо. Завдання можуть виконуватися як індивідуально, так і «малими групами» (у такому випадку бали виставляються відповідно до внеску кожного студента, а у разі, якщо його встановити неможливо – в однаковому для всіх розмірі за результатами виконання завдання).

Поточний контроль виконання студентами індивідуальних і домашніх завдань здійснюється за допомогою перевірки виконаних завдань (у письмовій, електронній чи іншій формі).

Поточний контроль, який застосовується під час проведення поточних Модульних робіт, здійснюється шляхом перевірки виконання відповідних тестів в письмовій формі або за допомогою програмного забезпечення комп'ютерної підтримки освітнього процесу, шляхом перевірки виконання практичних ситуацій в письмовій формі тощо.

Поточна успішність студентів за виконання навчальних видів робіт на навчальних заняттях і за виконання завдань самостійної роботи оцінюються **за допомогою національної шкали оцінок**.

Оцінювання знань студентів при виконанні поточних модульних робіт (**поточний модульний контроль**) здійснюється **за 100-бальною шкалою**. Робочим навчальним планом при вивченні матеріалу навчальної дисципліни у семестрі навчального року передбачено виконання двох поточних Модульних робіт, відтак загальна оцінка за поточний Модульний контроль визначається як середньоарифметична за формулою:

$$(M1 * K1 + M2 * K2 + \dots + M_n K_n),$$

M1, M2 – Модуль 1, Модуль 2;

K1, K2 – коефіцієнт кількості годин, відведених на Модуль (у разі їх непропорційності), сума усіх коефіцієнтів = 1

З метою мотивації студентів до активного та якісного виконання навчальної роботи протягом семестру до загальної оцінки за поточний

Модульний контроль можуть бути використані коефіцієнти мотивації. Рішення про використання коефіцієнтів мотивації приймаються на засідання кафедри на кожен навчальний рік. Рішення про безпосереднє застосування коефіцієнтів мотивації до студентів певної групи приймаються викладачем.

Таблиця 5. Шкала оцінювання знань студентів за результатами підсумкового контролю з навчальної дисципліни «Судова експертиза»

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	Відмінно
82-89	B	Добре
74-81	C	Дуже добре
64-73	D	Задовільно
60-63	E	Задовільно достатньо
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного підсумкового контролю
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни та підсумковим контролем

Таблиця 6. Система нарахування додаткових балів за видами робіт з вивчення навчальної дисципліни «Судова експертиза»

Форма роботи	Вид роботи	Бали
1. Навчальна	1. Участь у предметних олімпіадах: університетських, міжвузівських, всеукраїнських, міжнародних	10-30
	2. Участь у конкурсах на кращого знавця дисципліни: університетських, міжвузівських, всеукраїнських, міжнародних	10-30
	3. Виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань підвищеної складності	1-15
	4. Написання і захист наукового реферату з визначеної проблеми	0-4
2. Науково-дослідна	1. Участь в наукових гуртках («Ін-Юре»)	5-20
	2. Участь в наукових студентських клубах («Феміда»)	5-20
	3. Участь в конкурсах студентських робіт: університетських, міжвузівських, всеукраїнських, міжнародних	5-15
	4. Участь в наукових студентських конференціях: університетських, міжвузівських, всеукраїнських, міжнародних	5-15
	5. Підготовка публікації в наукових виданнях.	20
	6. Оформлення сценарного плану дидактичної гри	10-20
Разом		*

За додаткові види навчальних робіт студент може отримати не більше 30 балів.

Додаткові бали додаються до загальної підсумкової оцінки за вивчення навчальної дисципліни, але не загальна підсумкова оцінка не може перевищувати 100 балів.

Таблиця 7. Приклади розрахунку загальної підсумкової оцінки при підсумковій формі контролю у вигляді заліку

Варіанти прикладів	Оцінка за ПМК 1 (K1=0,2)	Оцінка за ПМК 2 (K2=0,8)	Загальна підсумкова оцінка за 100-ою шкалою	Загальна підсумкова оцінка за національною шкалою	Загальна підсумкова оцінка за ЄКТС
Приклад 1.	95	89	90	Відмінно	A
(із коеф.)	19	71,2			
(сума)	90,2				
Приклад 2.	90	85	86	Добре	B
(із коеф.)	18	68			
(сума)	86				
Приклад 3.	68	72	71	Задовільно	D
(із коеф.)	13,6	57,6			
(сума)	71,2				
Приклад 4.	50	59	57	Незадовільно з можливістю повторного складання	FX
(із коеф.)	10	47,2			
(сума)	57,2				

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ПІДСУМКОВОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ (ЗАЛІКУ)

Модуль 1. Концептуальні засади судової експертизи

1. Поняття, завдання, значення та форми використання спеціальних знань у кримінальному судочинстві.
2. Процесуальні та непроцесуальні форми використання спеціальних знань при розслідуванні та попередженні злочинів.
3. Поняття, сутність, ознаки судової експертизи та її роль у розслідуванні злочинів.
4. Предмет, об'єкт, задачі судової експертизи.
5. Криміналістика як базова наука судової експертизи.
6. Історія розвитку судових експертиз в Україні.
7. Класифікація судових експертиз.
8. Класифікація експертних установ в Україні.
9. Підготовка і порядок призначення експертизи.
10. Взаємодія слідчого та експерта у процесі розслідування злочинів.

11. Поняття та система судово-експертної діяльності.
12. Мета та завдання судово-експертної діяльності.
13. Принципи судово-експертної діяльності.
14. Правове, організаційне та методичне забезпечення діяльності судово-експертних закладів в Україні.
15. Система державних судово-експертних закладів в Україні.
16. Судово-експертні заклади МЮ України та їх функції.
17. Судово-експертні заклади МВС України та їх функції.
18. Судово-експертні заклади МОЗ України та їх функції.
19. Вибір експертної установи (експерта) під час призначення експертизи.
20. Порядок проведення повторних, комісійних та комплексних експертиз у державних судово-експертних закладах України.
21. Вимоги, які ставляться до судового експерта.
22. Кримінально-процесуальна характеристика висновку експерта.
23. Структура висновку експерта як відображення стадій процесу експертного дослідження.
24. Зміст та форма висновку експерта.
25. Принципи формулювання висновків.
26. Особливості структури висновку при проведенні експертизи кількома експертами однієї спеціальності.
27. Види висновків експертів.
28. Критерії оцінки висновку експерта.
29. Стадії перевірки та оцінки висновку експерта.
30. Поняття повторної експертизи та особливості її призначення.

Модуль 2. Призначення та проведення судових експертиз

31. Поняття судово-криміналістичної експертизи, її види.
32. Етапи підготовки до призначення судово-криміналістичної експертизи.
33. Процесуальний порядок призначення судово-криміналістичної експертизи.
34. Техніко-криміналістичні засоби, які використовуються для виявлення, фіксації та вилучення об'єктів судово-криміналістичної експертизи.
35. Судово-трасологічна експертиза.
36. Судово-балістична експертиза.
37. Експертиза холодної зброї.
38. Судово-почеркознавча експертиза.
39. Наукові основи, предмет, завдання, об'єкти дослідження і порівняльні зразки судової почеркознавчої експертизи.
40. Орієнтовний перелік питань, що можуть вирішуватись ідентифікаційною і діагностичною судовою почеркознавчою експертизою.

41. Кількість вільних і експериментальних зразків підпису при дослідженні підпису від імені конкретної особи, від імені певної особи, що виконані іншою особою.
42. Особливості тактики отримання експериментальних зразків підписів.
43. Особливості дослідження великої кількості підписів.
44. Загальні положення методики дослідження зміненого почерку.
45. Графічне дослідження підписів.
46. Особливості методики дослідження коротких записів
47. Поняття криміналістичної експертизи матеріалів, речовин і виробів, її види.
48. Об'єкти та завдання криміналістичної експертизи матеріалів, речовин і виробів.
49. Етапи підготовки до призначення криміналістичної експертизи матеріалів, речовин і виробів.
50. Процесуальний порядок призначення криміналістичної експертизи матеріалів, речовин і виробів.
51. Техніко-криміналістичні засоби, які використовуються для виявлення, фіксації та вилучення об'єктів криміналістичної експертизи матеріалів, речовин і виробів.
52. Експертиза наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів.
53. Експертиза лакофарбових матеріалів та покриттів.
54. Експертиза нафтопродуктів та паливно-мастильних матеріалів.
55. Експертиза волокон та волокнистих матеріалів.
56. Експертиза металів та сплавів.
57. Експертиза скла та кераміки.
58. Експертиза пластмас та полімерних матеріалів.
59. Експертиза харчових продуктів.
60. Експертиза невідомих речовин.
61. Поняття криміналістичної фоноскопії.
62. Засоби і тактичні прийоми фіксації звукових слідів.
63. Завдання, значення криміналістичної фоноскопії.
64. Поняття та різновиди фономатеріалів, завдання і значення їх криміналістичного дослідження у розслідуванні окремих видів злочинів.
65. Основи методики дослідження і використання звукових слідів при розслідуванні злочинів.
66. Підготовка і призначення фоноскопичної експертизи. Питання, що вирішуються фоноскопичною експертизою.
67. Поняття та значення одорології у криміналістиці.
68. Завдання криміналістичної одорології.
69. Види запахових слідів.
70. Класифікація запахових слідів за механізмом їх утворення.

71. Класифікація матеріальних об'єктів, які є слідами-джерелами запаху.
72. Прийоми та методи виявлення, фіксації, вилучення та збереження слідів запаху.
73. Правила роботи із запаховими слідами.
74. Судова експертиза товарів, її об'єкти мета та завдання.
75. Класифікація та види судово-товарознавчих експертиз.
76. Етапи проведення судово-товарознавчої експертизи.
77. Основні питання, які ставляться слідчими органами і експертом.
78. Методи оцінки та контролю якості товарів.
79. Поняття та об'єкти судової комп'ютерно-технічної експертизи.
80. Підготовка об'єктів для проведення комп'ютерно-технічної експертизи.
81. Питання, вирішувані експертизою комп'ютерної техніки та програмних продуктів.
82. Предмет та об'єкти експертизи інтелектуальної власності.
83. Питання, вирішувані експертизою інтелектуальної власності.
84. Основні завдання судової і досудової експертизи в сфері інтелектуальної власності.
85. Матеріали, що надаються експерту на дослідження при призначенні експертиз об'єктів інтелектуальної власності, та вимоги до них.
86. Класифікація вибухових пристроїв і вибухових речовин.
87. Види вибухових речовин і пристроїв.
88. Сліди застосування вибухових речовин і пристроїв при вчиненні злочинів.
89. Прийоми виявлення, огляду, фіксації та вилучення вибухових пристроїв і слідів вибуху на місці їх виявлення.
90. Підготовка матеріалів для експертного дослідження вибухових пристроїв, вибухових речовин та слідів їх застосування.
91. Питання, які вирішуються вибухотехнічною експертизою та криміналістичною експертизою вибухових речовин і продуктів вибуху.
92. Правила техніки безпеки при поводженні з вибуховими пристроями та вибуховими речовинами.
93. Предмет та об'єкти судової автотехнічної експертизи.
94. Завдання, вирішувані судовою автотехнічною експертизою.
95. Правила формування питань експертизи під час призначення судової автотехнічної експертизи.
96. Правові засади судово-бухгалтерської експертизи.
97. Предмет та об'єкти судово-бухгалтерської експертизи.
98. Методи, методичні прийоми і процедури судово-бухгалтерської експертизи.

99. Методика дослідження судово-бухгалтерською експертизою основних фінансово-господарських операцій.
100. Прийоми дослідження облікової інформації при проведенні судово-бухгалтерської експертизи.
101. Поняття та природа експертних помилок.
102. Причини та шляхи усунення експертних помилок.
103. Рішення слідчих органів в результаті оцінки висновку експерта.

Розділ 8. Програмне забезпечення комп'ютерної підтримки освітнього процесу з навчальної дисципліни «Судова експертиза»:

1. Загальне програмне забезпечення: пакет програмних продуктів Microsoft Office (Word, PowerPoint, Excel); мережеві сервіси Google.
2. Спеціалізоване програмне забезпечення комп'ютерної підтримки освітнього процесу з навчальної дисципліни:
 - Судова експертиза: Дистанційний курс з дисципліни для студентів напряму підготовки 8.030401 «Правознавство» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://el.puet.edu.ua/course/view.php?id=29>
 - Інформаційно-правова система «ЛІГА:ЗАКОН»;
 - Інформаційно-правова система «НАУ» (ІАЦ «Ліга»);
 - Правові системи «Інфодиск: Законодавство України» (ІАЦ «Інфодиск»);
 - Правові системи НаУ, МЕГА-НАУ (ЗАТ «Інформтехнологія»);
 - інформаційно-правова система із законодавства України «Право» (Компанія «Інформаційно-аналітичний центр «БІТ»).

Розділ 9. Інформаційно-методичне забезпечення

ПЕРЕЛІК ІНФОРМАЦІЙНИХ ДЖЕРЕЛ

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради. – 1996.– № 30.– Ст. 141 (зі змінами та доповненнями станом на 12.04.2012 р.).
2. Кримінальний процесуальний кодекс України // Відомості Верховної Ради. – 2012. – № 4651-VI.
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення // Відомості Верховної Ради Української РСР, 1984 р., додаток до № 51, ст. 1122.
4. Кримінальний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25–26. – Ст. 131.
5. Закон України «Про судову експертизу» // Відомості Верховної Ради. – 1994.– № 28.– Ст. 232 (зі змінами та доповненнями станом на 19.11.2012 р.).
6. Закон України «Про наукову і науково-технічну експертизу» // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 9. – Ст. 56.
7. Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність» // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 22. – Ст. 303.
8. Закон України «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю» Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 35. – Ст. 358; 2010 р. – № 4. – Ст. 34; 2011. – № 23. – Ст. 160.
9. Закон України «Про захист прав споживачів» від 15 грудня 1993 р., із змінами від 2 березня 1995 р., 20 червня 1995 р., 30 червня 1999 р., 18 листопада 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 17. – Ст. 120; 1995. – № 14. – Ст. 90. – № 23. – Ст. 182; 1999. – № 34. – Ст. 274; 2003. – № 23. – Ст. 137.
10. Закон України «Про стандартизацію» від 17 травня 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 31. – Ст. 145.
11. Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» // Відомості Верховної Ради.– 2012.– № 5076-VI.
12. Про судову експертизу в кримінальних і цивільних справах // Постанова Пленуму Верховного Суду України №8 від 30.05.1997 року.
13. Постанови Пленуму Верховного Суду України в кримінальних справах. – К.: Видав. дім “Скиф”, 2005. – 468 с.

14. Порядок зберігання речових доказів стороною обвинувачення, їх реалізації, технологічної переробки, знищення, здійснення витрат, пов'язаних з їх зберіганням і пересиланням, схоронності тимчасово вилученого майна під час кримінального провадження. Постанова Кабінету Міністрів України від 19 листопада 2012 №1104. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1104-2012-п#n19>

15. Порядок передачі на зберігання тимчасово вилучених під час кримінального провадження документів, які посвідчують користування спеціальним правом. Постанова Кабінету Міністрів України від 19 листопада 2012 № 1104. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1104-2012-п#n94>

16. Про затвердження порядку обчислення розміру фактичних витрат закладу охорони здоров'я на стаціонарне лікування потерпілого від злочинного діяння та зарахування стягнених з винних осіб коштів до відповідного бюджету і їх використання, 16 липня 1993р.

17. Про Національне Бюро Інтерполу. Постанова Кабінету Міністрів України, 25 вересня 1993 р., № 220

18. Про утворення Державного науково-дослідного експертно-криміналістичного центру МВС України: Постанова Кабінету Міністрів № 617 від 6 травня 1998 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/617-98-п>

19. Про порядок зносин органів внутрішніх справ України з компетентними правоохоронними органами іноземних держав з питань запобігання, розкриття та розслідування злочинів: Наказ МВС України № 600 від 6 вересня 1995 року.

20. Про організацію діяльності органів досудового розслідування Міністерства внутрішніх справ України: Наказ МВС України № 686 від 9 серпня 2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1769-12>.

21. Про організацію взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами внутрішніх справ у попередженні, виявленні та розслідуванні кримінальних правопорушень: Наказ МВС України № 700 від 14 серпня 2012 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MVS391.html.

22. Про затвердження Інструкції з організації обліку та руху кримінальних проваджень: Наказ МВС України від 06.08.2012 р. №

681. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/1_doc2.nsf/link1/MVS389.html.

23. Про Єдиний реєстр досудових розслідувань: Наказ Генеральної прокуратури України від 17.08.2012 р. № 69. http://search.ligazakon.ua/1_doc2.nsf/link1/GP12027.html.

24. Про внесення змін до Положення про порядок ведення Єдиного реєстру досудових розслідувань, затвердженого наказом Генерального прокурора України від 17 серпня 2012 року № 69: Наказ Генеральної прокуратури України від 14.11.2012 р. № 113. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/1_doc2.nsf/link1/GP12050.html.

25. Про затвердження Інструкції про порядок ведення єдиного обліку в органах і підрозділах внутрішніх справ України заяв і повідомлень про вчинені кримінальні правопорушення та інші події та положень про комісії: Наказ МВС України від 19.11.2012 р. № 1050. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z2095-12>.

26. Про організацію реагування на повідомлення про кримінальні правопорушення, інші правопорушення, надзвичайні ситуації та інші події, та забезпечення оперативного інформування в органах і підрозділах внутрішніх справ України: Наказ МВС України від 22.10.2012 № 940. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0054-13>.

27. Положення про експертно-кваліфікаційні комісії та атестацію судових експертів: затв. наказом М-ва юстиції України від 09.08.2005 р. № 86/5 // Офіційний вісник України. – 2005. – № 33. – Ст. 1996.

28. Про затвердження Інструкції про порядок і розміри компенсації (відшкодування) витрат та виплати винагороди особам, що викликаються до органів досудового розслідування, прокуратури, суду або до органів, у провадженні яких перебувають справи про адміністративні правопорушення, та виплати державним спеціалізованим установам судової експертизи за виконання їх працівниками функцій експертів і спеціалістів // Постанова Кабінету Міністрів України № 710 від 1.07.1997 року; зміни Постанова Кабінету Міністрів України від 19.09.2012 р. № 868. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/710-96-п>

29. Про затвердження Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних

досліджень // Наказ Міністерства юстиції України № 53/5 від 8.10.1998 року; зміни накази Міністерства юстиції України від 30.12.2004 р. № 144/5; від 10.10.2005 р. № 59/5; від 29.12.2006 р. № 26/5; від 15.07.2008 р. № 1198/5; від 01.06.2009 р. № 965/5. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0001-13>.

30. Про затвердження Інструкції про особливості здійснення судово-експертної діяльності атестованими судовими експертами, що не працюють у державних спеціалізованих експертних установах // Наказ Міністерства юстиції України № 3505/5 від 12.12.2011 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z1431-11>.

31. Про затвердження Інструкції з організації функціонування криміналістичних обліків експертної служби МВС України // Наказ МВС України № 390 від 10.09.2009 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0963-09>.

32. Про затвердження Положення про Експертну службу Міністерства внутрішніх справ України // Наказ МВС України № 691 від 09.08.2012 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1541-12>.

33. Інструкція про проведення судово-медичної експертизи // Наказ Міністерства охорони здоров'я України №6 від 17.01.1995 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0254-95>.

34. Порядок проведення судово-психіатричної експертизи // Наказ Міністерства охорони здоров'я України № 397 від 8.10.2001 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0219-02>.

35. Порядок взаємодії між органами внутрішніх справ, закладами охорони здоров'я та прокуратури України при встановленні факту смерті людини: Наказ Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства охорони здоров'я України, Генеральної прокуратури України від 28.11.2012 № 1095/955/119. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z2106-12>.

36. Інструкція про порядок фіксування судового процесу технічними засобами. (зі змінами та доповненнями): наказ Державної судової адміністрації України від 21 липня 2005 р. № 84. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dsa.court.gov.ua/dsa/14/n34/>.

37. Практика застосування судами законодавства, яким передбачені права потерпілих від злочинів Постанова Пленуму Верховного Суду України від 02.07.2004 р. № 13 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0013700-04>.

38. Про відшкодування витрат на стаціонарне лікування особи, яка потерпіла від злочину та судових витрат: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 7 липня 1995р. №11. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/v0011700-95>.

39. Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 1 листопада 1996 р. № 9-ит. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/v0009700-96>.

40. Про практику застосування судами застави запобіжного заходу: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 26 березня 1999 р. № 6. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/v0006700-99>.

41. Про практику застосування судами примусових заходів медичного характеру та примусового лікування: Постанова Пленуму Верховного Суду України № 7 від 3 червня 2005 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0007700-05>.

42. Про практику застосування судами України законодавства про відшкодування матеріальної шкоди, заподіяної злочином, і стягнення безпідставно нажитого майна: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 31 березня 1989 р. № 3. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0003700-89>.

43. Про практику застосування судами України законодавства у справах про злочини неповнолітніх: Постанова Пленуму Верховного Суду України № 5 від 16 квітня 2004 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/va005700-04>.

44. Про строки розгляду судами України кримінальних і цивільних справ: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 1 квітня 1994 р. № 3. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/v0003700-94>.

45. Про судову експертизу в кримінальних і цивільних справах: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 30 травня

1997 р. № 8. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0008700-97>

46. Про судову практику в справах про відшкодування моральної (немайнової) шкоди: постанова Пленуму Верховного Суду України від 31 березня 1995 р. № 4. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pravo.ligazakon.ua/document/view/VS95027?edition=2009_02_27.

47. Про практику застосування примусових заходів медичного характеру та примусове лікування: постанова Пленуму Верховного Суду України від 3 червня 2005 р. № 7. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0007700-05>.

48. Про судову практику застосування статей 400-11 – 400-18 Кримінально-процесуального кодексу України Вищий спеціалізований суд; Постанова від 23.12.2011 № 15. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/va015740-11>.

49. Про узагальнення судової практики про застосування судами кримінально-процесуального законодавства при призначенні судових експертиз і використання їх висновків у кримінальному судочинстві Вищий спеціалізований суд; Постанова від 30.09.2011 № 8. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://sc.gov.ua/ua/postanovi_za_2011_rik/postanova_vid_30092011_roku_№_8_pro_uzagalnennja_sudovoji_praktiki_pro_zastosuvannja_sudami_kriminal.html.

Основна література:

1. Аверьянова Т.В. Судебная экспертиза. Курс общей теории / Т.В. Аверьянова. - М.: Норма, 2006. – 477 с.

2. Авдєєва Г. К. Судова експертиза контрафактної аудіовізуальної продукції: Монографія / За редакцією професора Шепітька В.Ю. - Х.: Право, 2006 р. – 346 с.

3. Алиев И.А. Концептуальные основы общей теории судебной экспертизы / И.А. Алиев, Т.В. Аверьянова. - Баку, 1992. – 165 с.

4. Бахін В.П. Криміналістика: Курс лекцій (ч.1) / В.П. Бахін, І.В. Гора, П.В. Цимбал. - Ірпінь: ДПС України, 2002. - 356 с.

5. Бахин В. П., Михайлов М. А. Анализ криминальных взрывов / В. П. Бахин, М. А. Михайлов. – Симферополь, 1999. – 45 с.

6. Бахін В. П. Кримінальний вибух: поняття, характеристика, аналіз, розслідування / В. П. Бахін, М. А. Михайлов. – К., 2001. – 132 с.

7. Берназ В. Д. Рішення слідчого (криміналістичний, процесуальний та психологічний аспекти): монографія / В. Д. Берназ та ін. // МВС України; Одеський юрид. ін-т НУВС. – О., 2005. – 150 с.

8. Белкин Р.С. Курс криминалистики: В 3 т. / Р.С. Белкин. - М.: Юристъ, 2001. – Т. 2: Частные криминалистические теории. - 464 с.

9. Беляков А.А. Взрывчатые вещества и взрывные устройства. Криминалистическая взрывотехника / А.А. Беляков. – М.: Юрлитинформ, 2003. – 256 с.

10. Бирюков В.В. Криминалистическое орижиеведение : учебное пособие / В.В. Бирюков. – Луганск, СПД Резников В.С., 2013. – 256 с.

11. Бычкова С.Ф. Судебная экспертиза: научные, организационно-правовые и методические основы / С.Ф. Бычкова. - Алматы, 2002. – 158 с.

12. Бобрик К. Ю. Окремі аспекти взаємодії слідчого зі спеціалістами експертних підрозділів ОВС при розслідуванні злочинів пов'язаних зі створенням злочинної організації / К. Ю. Бобрик // Взаємодія слідчого зі спеціалістами експертних підрозділів ОВС у ході дослідчої перевірки: проблемні питання: збірник матеріалів наук.-практ. семінару. – К., 2012. – С. 21–24.

13. Бойцова О. В. Основні принципи взаємодії слідчих і експертів / О. В. Бойцова // Взаємодія слідчих і експертів у процесі боротьби зі злочинністю: проблеми та шляхи подолання: матеріали наук.-практичної конференції (м. Львів, 24–25 січня 2003 р.). – Львів: ЛІВС, 2003. – С. 27–30.

14. Боротьба з фальшивомонетництвом в Україні: навчальний посібник / С. І. Марко, М. П. Климчук, О. В. Кондратюк; за заг. ред. Б. В. Щура. – Львів: ЛьвДУВС, 2010. – 192 с.

15. Вандер М. Б. Криминалистическая экспертиза материалов, веществ, изделий / М. Б. Вандер. – СПб.: Питер, 2001. – 128 с.

16. Васільєва В. О. Експертиза наркотично-отруйних та вибухових речовин: опорний конспект лекцій / В. О. Васільєва, І. В. Ємченко. – Львів: Вид-во ЛКА, 2002. – 100 с.

17. Вертузаев М. С. Судебная акустика: теоретические основы и экспертная практика / М. С. Вертузаев, Ю. Ф. Жариков. – К., 1992.
18. Взаимодействие следователей со специалистами экспертно-криминалистических подразделений при производстве расследования: учеб. пособие / Н. Т. Дозоров, А. М. Зинин, В. Ф. Статкус и др. – М., 1988.
19. Вещественные доказательства: Информационные технологии процессуального доказывания / Под общ. ред. В.Я. Колдина. – М.: Норма, 2002. – 589 с.
20. Волеводз А. Г. Правовое регулирование новых направлений международного сотрудничества в сфере уголовного процесса / А. Г. Волеводз. – М.: ООО Издательство «Юрлитинформ», 2002. – С. 35–41.
21. Волошин О. Г. Взаємодія слідчого і спеціаліста при проведенні відеозапису слідчої дії / О. Г. Волошин // Взаємодія слідчого зі спеціалістами експертних підрозділів ОВС у ході дослідчої перевірки: проблемні питання: збірник матеріалів наук.-практ. семінару. – К., 2012. – С. 43–49.
22. Галяшина Е.И. Судебная фоноскопическая экспертиза / Е.И. Галяшина. – М., 2001. – 78 с.
23. Гамов Д. Ю. Встановлення належності об'єкта до вогнепальної зброї та його придатності до стрільби (проведення пострілів): Судово-балістична методика / Д. Ю. Гамов / ДНДЕКЦ МВС України; ДЗП МініОсту. – К., 2005. – 18 с.
24. Глібко В.М., Бушан О.П. Судова бухгалтерія. Підручник. – К. Право, 2011. – 192 с.
25. Городокин, В.А. Экспертиза дорожно-транспортных происшествий: учебное пособие / В.А. Городокин. - Челябинск: Издательство ЮУрГУ, 2006. – 27 с.
26. Гончаренко В. Г. Експертизи у судочинстві України: науково-практичний посібник / В. Г. Гончаренко. – К.: Юрінком Інтер, 2015. – 504 с.
27. Гончаров І. Д. Кримінально-процесуальне право України. Досудове слідство: навч. посіб. для студ. ВНЗ / І. Д. Гончаров // М-во освіти і науки України; Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. – К.: Центр навч. літ-ри, 2005. – 247 с.
28. Громовенко Л. И. Криминалистическое исследование средств и материалов магнитной звукозаписи / Л. И. Громовенко. – К., 1981.

29. Демин К.Е. Особенности составления экспертных заключений: Учебное пособие. / К.Е. Демин, В.Ю. Федорович. - М., 2003. – 46 с.
30. Доманцевич Н. І. Основи стандартизації, метрології та управління якістю / Н. І. Доманцевич, І. С. Полікарпов, Б. П. Яцишин. – К.: НМЦ „Укоопосвіта”, 1997. – 219 с.
31. Дулов А.В. Вопросы теории судебной экспертизы / А.В. Дулов. - Минск, 1959. – 341 с.
32. Экспертизи у судовій практиці / за заг. ред. В. Г. Гончаренка. – К.: Юрінком Інтер, 2004. – 388 с.
33. Ємченко І. В., Батутіна А. П. Експертиза товарів / І. В. Ємченко, А. П. Батутіна. – К.: ЦУЛ, 2003. – 277 с.
34. Жбанков В.А. Получение образцов для сравнительного исследования / В.А. Жбанков. - М., 1992. – 239 с.
35. Зинин А.М. Судебная экспертиза: Учебник / А.М. Зинин, Н.П. Майлис. - М. : Право и закон, 2002. - 218 с.
36. Зинин А.М. Введение в судебную экспертизу / А.М. Зинин, Г.Г. Омелянюк, А.В. Пахомов. - М., 2002. - 306 с.
37. Каганов А.Ш. Криминалистическое исследование звукозаписей / А.Ш. Каганов. - М. : «Юрлитинформ», 2012. - 112 с.
38. Калмиков С. В. Організаційно-процесуальні проблеми взаємодії слідчого та експерта при призначенні судових експертиз / С. В. Калмиков // Взаємодія слідчих і експертів у процесі боротьби зі злочинністю: проблеми та шляхи подолання: матеріали наук.-практичної конференції (м. Львів, 24–25 січня 2003 р.). – Львів: ЛІВС, 2003. – С. 49–58.
39. Каткова Т. В. Судебные экспертизы (основания и процессуальный порядок назначения и производства, примерный перечень вопросов): учебное пособие / Т. В. Каткова, Г. К. Кожевников. – Х.: Рубикон, 2000. – 189 с.
40. Кир'яков В. В. Взаємодія слідчого і спеціалістів експертних установ при огляді місця події / В. В. Кир'яков // Взаємодія слідчих і експертів у процесі боротьби зі злочинністю: проблеми та шляхи подолання: матеріали наук.-практичної конференції (м. Львів, 24–25 січня 2003 р.). – Львів: ЛІВС, 2003. – С. 40–45.
41. Кириченко А. А. Основы судебной микрообъектологии: монография / А. А. Кириченко. – Х.: Основа, 1998. – 1220 с.
42. Кириченко І.А. Судова експертиза об'єктів права інтелектуальної власності. Навчальний посібник / І.А. Кириченко. –

К.: Ін-т. інтел. власн. і права, 2005. – 160 с.

43. Коваленко В.В. Підготовка матеріалів та призначення експертизи вибухових речовин, продуктів вибуху та пострілу при розслідуванні злочинів, учинених з використанням вогнепальної зброї // Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка, 2015 – вип. 4. – м. Суми – С. 225–230.

44. Корнеєв С. М. Сучасні проблеми розвитку судової експертизи в аспекті євроінтеграції України / С. М. Корнеєв // Судово-експертна діяльність: сучасний стан та перспективи розвитку : зб. матеріалів круглого столу. – К. : ННПФЕКП Нац. акад. внутр. справ, 2015. – С. 190–193.

45. Кравченко А. А. Правовые и организационные проблемы регулирования судебно-экспертной деятельности / А. А. Кравченко // Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. Серия: Юридические науки. – 2013.

46. Криміналістика: підручник / за ред. В. Ю. Шепітька. – К.: Вид. дім „Ін Юре”, 2001. – 682 с.

47. Криміналістика: навч. посібник / Р. І. Благута, В. М. Бараняк, С. І. Марко та ін.; за заг. ред. Є. В. Пряхіна. – К.: Атіка, 2012. – 496 с.

48. Криміналістичне дослідження слідів рук: науково-практичний посібник / за ред. проф. Я. Ю. Кондратьєва. – К.: Атіка, 2000. – 150 с.

49. Лашук О. В. Взаємодія слідчого зі спеціалістами та експертами при розслідуванні злочинів, пов'язаних з незаконним обігом наркотичних засобів / О. В. Лашук // Криміналістика ХХІ століття: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (25–26 листоп. 2010 р.). – Х.: Право, 2010. – С. 383–386.

50. Лук'янчиков Є. Д. Форми взаємодії в процесі використання спеціальних знань / Є. Д. Лук'янчиков // Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». Політологія. Соціологія. Право. – К.: ІВЦ «Політехніка», 2009. – № 3. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://visnyk-psp.kpi.ua/uk/2009-3/09-3-9.pdf>.

51. Марко С. І. Особливості розкриття та розслідування злочинів у сфері підроблення документів, печаток та банків та їх використання в діяльності залізничного транспорту: методичні рекомендації / С. І. Марко, О. М. Могила, Н. М. Парасюк, С. О. Сорока. – Львів: ЛьвДУВС, 2013. – 116 с.

52. Орлов Ю.К. Заключение эксперта и его оценка (по уголовным делам) Ю.К. Орлов. - М., 1995. – 112 с.
53. Орлов Ю.К. Производство экспертизы в уголовном процессе / Ю.К. Орлов. - М., 1982. – 201 с.
54. Основы судебной экспертизы. - Часть 1: Общая теория. - М., 1997. – 350 с.
55. Особенности исследования некоторых объектов традиционной криминалистической экспертизы / Под ред. В.А. Снеткова. – М., 1993. – 218 с.
56. Панов М. І. Настільна книга слідчого / М. І. Панов, Ю. В. Шепітько; за ред. В. Я. Тація. – К., 2003. – 720 с.
57. Россинская Е.Р. Концептуальные основы теории неразрушающих методов исследования вещественных доказательств / Е.Р. Россинская. - М., 1993. – 206 с.
58. Россинская Е.Р. Профессия эксперт / Е.Р. россинская. - М., 1999. – 89 с.
59. Россинская Е.Р. Судебная экспертиза в уголовном, гражданском, арбитражном процессе / Е.Р. Россинская. - М., 1996. - 376 с.
60. Салтевский М. В. Использование запаховых следов для раскрытия и расследования преступлений / М. В. Салтевский. – К., 1982. – 51 с.
61. Салтевский М. В. Криминалистическая одорология: лекция / М. В. Салтевский. – К., 1976. – 44 с.
62. Салтевський М. В. Криміналістика: підручник: у 2-х ч. / М. В. Салтевський. – Х.: Консум; Основа, 2001. – Ч. 2. – 528 с.
63. Судові експертизи в Україні. Загальні положення. Організаційно-правові засади. Види експертиз. Участь експертів у виконавчому провадженні. – К.: ЮРІНКОН-ІНТЕР, 2002. – 413 с.
64. Судові експертизи у кримінальному провадженні: навчально-методичний комплекс / уклад.: Г. П. Власова, Я. А. Соколова, О. І. Ізотов, О. М. Калачова. – К.: Видавничий центр Національної академії прокуратури України, 2014. – 32 с.
65. Судові експертизи: курс лекцій / В. М. Бараняк, Р. І. Сибірна. – Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2010. – 168 с.
66. Тактика попереднього дослідження криміналістичних об'єктів при проведенні слідчого огляду: монографія / за ред. В. О. Комахи. – Чернівці, 2003. – 268 с.
67. Терешкевич А. І. Про деякі можливості застосування

програми «Photoshop» під час встановлення невидимих чи слабко видимих рукописних текстів / А. І. Терешкевич // Судово-експертна діяльність: сучасний стан та перспективи розвитку : зб. матеріалів круглого столу. – К. : ННПФЕКП Нац. акад. внутр. справ, 2015. – С. 350–353.

68. Тертишник В. М. Проблеми удосконалення процесуальної форми взаємодії слідчого і експерта / В. М. Тертишник // Взаємодія слідчих і експертів у процесі боротьби зі злочинністю: проблеми та шляхи подолання: матеріали наук.-практичної конференції (м. Львів, 24–25 січня 2003 р.). – Львів: ЛІВС, 2003. – С. 36–40.

69. Тертышник В. М., Слинько С. В. Тайное становится явным: взаимодействие следователя, оперативного работника и эксперта-криминалиста при раскрытии и расследовании преступлений / В. М. Тертышник, С. В. Слинько. – Х.: Гриф, 1997.

70. Фрідман І. Використання спеціальних знань при розслідуванні правопорушень в сфері економіки / І. Фрідман, З. Смітєнко // Право України. – 1998. – № 11. – С. 128–131.

71. Холодный Ю.И. Опрос с использованием полиграфа и судебно-психофизиологическая экспертиза / Ю.И. Холодный // Материалы международной конференции «50 лет в криминалистике. К 80-летию со дня рождения Р.С. Белкина». - Воронеж, 2002. - С. 422-425.

72. Хомко Б. Р., Антонюк П. Є. Застосування флеш-технології для виготовлення печаток / Б. Р. Хомко, П. Є. Антонюк // Судово-експертна діяльність: сучасний стан та перспективи розвитку : зб. матеріалів круглого столу. – К. : ННПФЕКП Нац. акад. внутр. справ, 2015. – С. 383–386.

73. Шакиров К.Н. Судебная экспертиза: проблемы теории и практики. – Алматы, 2002.

74. Шепітько В. Ю. Проблеми використання спеціальних знань крізь призму сучасного кримінального судочинства в Україні. // Науково-практичний журнал Судова експертиза, № 1, 2014. – С. 32-39.

75. Шляхов А.Р. Классификация судебных экспертиз и типизация их задач / А.Р. Шляхов. - М., 1977. – 272 с.

76. Шляхов А.Р. Судебная экспертиза: организация и проведение /А.Р. Шляхов. - М., 1979. – 315 с.

77. Щербаковский М.Г. Судебные экспертизы. Учебно-теоретическое пособие / М.Г. Щербаковский. - Харьков: Эспада, 2005.

- 536 с.

78. Энциклопедия судебной экспертизы / Под ред. Т.В. Аверьяновой и Е.Р. Россинской. - М., 1999. - 472 с.

Додаткова література:

1. Авдеева Г. К. Процесуальні проблеми призначення експертиз з дослідження контрафактної аудіо- та відеопродукції / Г.К. Авдеева // Право і безпека. – 2005. – Т. 4. – № 4. – С. 33-37.

2. Алексеев И.Г. Экспертное исследование амфетаминов / И.Г. Алексеев, А.В. Беляев, М.А. Дроздов и др. - М. : ЭКЦ МВД России, 1997. - 87 с.

3. Беляков А.А. Оружиеведение: Часть 2. Боеприпасы: Учебное пособие / А.А. Беляков, А.Н. матюшенков. Челябинск: Челябинский юридический институт МВД России, 2004. – 217 с.

4. Белых Ю.Л. Судебное исследование аудиодокументов (процессуально-криминалистический аспект) / Ю.Л. Белых // Эксперт-криминалист. – 2012. - № 4. - С. 24-27.

5. Ігнат'єв І.В. Ототоження вогнепальної зброї за слідами на кулях та гільзах з використанням АБІС «ТАИС» : методичний посібник / І.В. Ігнат'єв, Т.Г. Чашницька. – К. : ДНДЕКЦ МВС України, 2011. – 99 с.

6. Коваленко В.В. Проблеми класифікації судових експертиз / В.В. Коваленко // Вісник ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка «Інформаційне забезпечення розкриття та розслідування злочинів» - Спеціальний випуск, № 5, 2008. – У 3-х частинах. – Ч. 1. – С. 32-39.

7. Коваленко В.В. Поняття та ознаки комплексної судової експертизи / В.В. Коваленко. Криміналістика ХХІ століття : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 25-26 лис-топ. 2010 р. – Х. : Право, 2010. – С. 653-656.

8. Коваленко В.В. Особливості перевірки та оцінки висновку експерта / В.В. Коваленко // Актуальні проблеми кримінального процесу, криміналістики, судової експертизи та оперативно-розшукової діяльності // Матеріали ІІІ міжнар. наук.-практ. конф. (28.10.2011 р.). – Одеса: «Фенікс», 2011. – С. 185-187.

9. Костикова Н.А. Судебная фоноскопическая экспертиза: актуальные проблемы в перспективе ее развития / Н.А. Костикова // Материалы международной научно-практической конференции "Теория и практика судебной экспертизы в современных условиях". г. Москва, 14-15 февраля 2007 г. - М.: ТК Велби, Изд-во Проспект, 2007. - С. 368-371.

10. Кривонос М.В. Судові експертизи в розслідуванні злочинів у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин їх аналогів або прекурсорів. //Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка, 2015 – вип. 4. – м. Суми – С. 231–243.
11. Лінючев Г. В. Экспертиза матеріалів документів: деякі сучасні можливості, методи та засоби дослідження// Науково-практичний журнал Судова експертиза, № 1, 2014. – С. 54-61.
12. Мамити Г.И. Выбор исходных данных для расследования дорожно-транспортных происшествий / Г.И. Мамити, С.Х. Плиев, В.Б. Тедеев // Материалы всероссийской НПК «Новые направления в решении проблем АПК на основе современных ресурсосберегающих инновационных технологий». - Владикавказ, 2010. - С. 29-31.
13. Моїсєєв О.М. Експертна технологія та предмет, об'єкт, задачі судової експертизи / О.М. Моїсєєв // Право і безпека : Науковий журнал. – Харків : ХНУВС МВС України, 2005. - № 2. – С. 26-28.
14. Особенности исследования некоторых объектов традиционной криминалистической экспертизы / Под ред. В.А. Снеткова. - М., 1993. - 95 с.
15. Пророков И.И. Криминалистическая экспертиза следов / И.И. Пророков. - Волгоград, 1980. – 310 с.
16. Сорокин В.И. Использование экспресс-тестов при исследовании наркотических средств и сильнодействующих веществ / В.И. Сорокин, А.В. Гаевский, Е.В. Дегтерев и др. - М., 1996. – 55 с.
17. Сорокин В.И. Отбор проб при исследовании наркотических средств / В.И. Сорокин, Е.П. Семкин, А.В. Беляев. - М. : ЭКЦ МВД РФ, 1994. – 27 с.
18. Суворов Ю.Б. Судебная дорожно-транспортная экспертиза: Судебно-экспертная оценка действий водителей и других лиц, ответственных за безопасность дорожного движения / Ю.Б. Суворов. - М., 2003. – 210 с.
19. Тедеев В.Б. Пути решения проблем, связанных с расследованием и экспертизой дорожно-транспортных происшествий / В.Б. Тадеев // Материалы региональной НТК. – Владикавказ : СКГМИ (ГТУ), 2007. - С. 171-175.
20. Транспортно-трасологическая экспертиза по делам о дорожно-транспортных происшествиях: Методическое пособие для экспертов, следователей, судей. - Вып. 1,2. - М., 1988. – 318 с.

21. Тимко Е.В. Проблемы криминалистического исследования цифровых фонограмм / Е.В. Тимко, К.Ю. Усков // Труды Киевского НИИСЭ. 2012. - С. 156-159.

22. Хаметов Р. Экспертизы по делам о нарушениях авторских и смежных прав / Р. Хаметов // Интеллектуальная собственность. 1997. № 7-8. - С. 46-58.

23. Холодный Ю.И. Криминалистическая полиграфология и ее применение в правоохранительной практике / Ю.И. Холодный // Материалы Криминалистических чтений «Запросы практики – движущая сила развития криминалистики и судебной экспертизы». – М., 2003. – С. 127-129.

24. Холодный Ю.И. Психофизиологическая экспертиза: первый опыт применения / Ю.И. Холодный, А.Ю. Николаев // Материалы Криминалистических чтений «Запросы практики – движущая сила развития криминалистики и судебной экспертизы». – М., 2003. – С. 202-208.

25. Холодный Ю.И. Опрос с использованием полиграфа и компетенция полиграфолога / Ю.И.Холодный // Теория и практика судебной экспертизы. - №1 (13). – М., 2009. - С. 205-212.

Навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни «Судова експертиза» для студентів напряму підготовки 8.030401 «Правознавство» містить:

1. Програма навчальної дисципліни
2. Робоча навчальна програма
3. Навчально-методичний посібник
4. Плани семінарських занять
5. Завдання для самостійної роботи студентів
6. Завдання для поточних контрольних робіт
7. Питання для підготовки до ПМК (заліку)
8. Пакет комплексних контрольних завдань (робіт)